

Во врска со точка 11 од Упатството за доставување на податоци во внатрешниот и надворешниот клиринг, Народна банка на Република Македонија - Дирекција за платни системи го донесе следното

ТЕХНИЧКО УПАТСТВО
за употреба на апликацијата
за внесување на податоци за прометот
во внатрешниот и надворешниот клиринг по електронски пат

Со ова Упатство се објаснува начинот и формата на доставување на податоци од носителот на платен промет (во понатамошниот текст: банка) за прометот во внатрешниот и надворешниот клиринг по електронски пат.

1. ПРИСТАПУВАЊЕ НА ЕЛЕКТРОНСКИОТ СИСТЕМ ЗА ДОСТАВУВАЊЕ НА ПОДАТОЦИТЕ

За внесување на податоци за прометот во внатрешниот и надворешниот клиринг по електронски пат, банката треба да користи апликација која се наоѓа во информациониот систем за доставување на податоци на Народна Банка на Република Македонија.

1.1. Dial-up пристап

За пристап во информациониот систем за доставување на податоци на Народна Банка на Република Македонија најпрво е потребно банката да се поврзе со Народна Банка на Република Македонија преку dial-up конекција. За остварување на dial-up конекција потребно е да се постават на страна на банката следниве параметри:

– Телефонски број:	100-410
– User name:	<име за dial-up> (веќе постоечки)
– Password:	<лозинка за dial-up> (веќе постоечка)
– Type of Dial-up server:	PPP: Internet, Windows NT Server, Windows 98
– Enable Software compression:	селектирано
– Allowed Network Protocols:	TCP/IP
– Server Assigned IP address:	селектирано
– Server assigned name server addresses:	селектирано
– Use IP header compression:	селектирано
– Use default gateway on remote network:	селектирано

Dial-up пристап е дозволен само од одредни телефонски броеви, кои банката е должна да ги достави на образецот даден во прилог.

Dial-up пристапот во Народна Банка на Република Македонија е **строго контролиран, евидентиран и надгледуван**, а евентуалните злоупотреби подлежат на одговорност.

1.2. Пристапување до апликацијата за пренос на податоци

Пристапувањето до апликацијата ќе се одвива преку browser. Бидејќи пристапот до веб-страната каде што се наоѓа апликацијата е контролиран, мора да се користи Internet Explorer, верзија 5.0 или понова. Browser-от е бесплатен и може да се земе од Интернет на адреса:

<http://www.microsoft.com/windows/IE/>

Апликацијата се стартува со пишување на следнава адреса во полето address на Internet Explorer-от:

<http://195.26.128.203/platnisistemi>

Ако имате оперативен систем Windows 2000, на екранот ќе се појави прозор за автентикација, во кој треба да се впише:

Username:	<корисничко име за апликација>
Password:	<лозинка за апликација>
Domain:	intraweb

Доколку користите друг оперативен систем и/или browser, и немате поле за внесување на Domain, тогаш корисничкото име ќе го внесете со префикс “intraweb\”, на следниов начин:

Username:	intraweb\ <корисничкото име>
Password:	<лозинка>

По најавувањето на банката на веб-страната: **<http://195.26.128.203/platnisistemi>**, и внесувањето на корисничкото име и лозинката, се отвара страна на која во горниот десен агол на прозорот се гледа кој учесник во МИПС се најавил за внес на податоци.

Опциите на менито се:

- Внес на нов извештај
- Поправка на грешка
- Инфо/Помош

2. ВНЕСУВАЊЕ НА ПОДАТОЦИ

2.1. Внес на нов извештај

Со оваа опција се внесува извештајот на учесникот во МИПС за претходниот работен ден (до 12 часот), или за тековниот работен ден (по 12 часот).

Внесот на податоци може да се изврши на два начини: рачно (запис по запис) или со upload на датотека.

2.1.1. Начин на внесување број 1: рачен внес

Од паѓачкото мени "Внес на нов извештај" треба да се одберат двете опции: "Рачен внес" и "Внес на поединечни податоци".

Во првата опција "Рачен внес" треба прво да се избере учесникот во МИПС со кој се вршел надворешен клиринг, а потоа да се пополнат полињата за прилив и одлив за "Број на трансакции" и "Износ" преку КИБС и МИПС.

Полињата за број на налози се пополнуваат со целобројни вредности, а полињата за износ ако имаат децимали можат да завршуваат со .00 или .50.

Напомена: Во првата опција "Рачен внес", за да се внесат податоци за **внатрешен клиринг** на банката треба прво да се избере истата банка и да се пополнат полињата за "Број на трансакции" и "Износ" во колоните на МИПС.

Кога се доставува податок за прилив и одлив од/на "100-НБРМ", како сметки се земаат сите сметки, освен сметките на носителите на платен промет, трезорската сметка и сметката за готовина, за кои има посебна информација.

Во втората опција "Внес на поединечни податоци" треба да се пополнат седум полиња со целобројни вредности (внесот се врши само еднаш):

- Вкупен број на депоненти кои имаат отворено сметки во банката,
- Вкупен број на отворени сметки во банката,
- Вкупен број на пријавени сметки во ЕРИС,
- Вкупен број на блокирани сметки по иницијатива на банката,
- Вкупен број на блокирани депоненти по иницијатива на банката,
- Вкупен број на блокирани сметки по иницијатива на друга банка и
- Вкупен број на блокирани депоненти по иницијатива на друга банка.

2.1.2. Начин број 2: внесување на податоците со upload на датотека

Со овој начин се овозможува со однапред подготвена датотека со одреден формат да се изврши upload на датотека на линкот "upload на датотека" од паѓачкото мени "Внес на нов извештај". Треба само да се напише патеката до датотеката или со помош на browse копчето да се стигне до саканата датотека, и потоа се притиска копчето Пренеси.

За да податоците од датотеката да се сметаат за примени, датотеката треба да биде со строго дефинирана содржина, пропишана во ова Упатство.

Датотеката треба да биде во .csv формат (comma separated values). Во овој формат сите податоци од еден слог (ред) се меѓусебе одвоени со записки (","). Овој формат може да се добие, на пример, со експорт од MS Excel).

Податоците во датотеката треба да бидат во следниот формат:

Водечки слог на датотеката (прв ред во датотеката)		
Број на колона	Назив	Формат
1	Датум	ДД.ММ.ГГГГ
2	Водечки број на банката која го испраќа извештајот	###
3	Вкупен број на депоненти кои имаат отворено сметки во банката	####...
4	Вкупен број на сметки во банката	####...
5	Вкупен број на пријавени сметки во ЕРИС	####...
6	Вкупен број на блокирани сметки по иницијатива на банката	####...
7	Вкупен број на блокирани депоненти по иницијатива на банката	####...
8	Вкупен број на блокирани сметки по иницијатива на друга банка	####...
9	Вкупен број на блокирани депоненти по иницијатива на друга банка	####...

Поединечен слог на датотеката (секој од останатите редови после првиот)		
Број на колона	Назив	Формат
1	Водечки број на банка (кон/од)	###
2	Вкупен број на налози за одливи преку МИПС	####...
3	Износ на одливи преку МИПС	####.##
4	Број на налози за одливи преку КИБС	####...
5	Износ на одливи преку КИБС	####.##
6	Број на налози за приливи преку МИПС	####...
7	Износ на приливи преку МИПС	####.##
8	Број на налози за приливи преку КИБС	####...
9	Износ на приливи преку КИБС	####.##

Напомена: Во вториот начин, за да се внесат податоци за **внатрешен клиринг** на банката треба во полето за "водечки број" да се напише водечкиот број на банката која ги доставува податоците и да се пополнат полињата за "Број на трансакции" и "Износ" во колоните на МИПС.

Пример за исправна датотека може да се види на линкот "Инфо/помош", најдолу на страната на линкот "линк" (овој пример се однесува на пример-банка со водечки број 999).

3. ПОПРАВКА НА ГРЕШКИ

Доколку некои податоци кои се внесени во извештајот не се поклопуваат со податоците на соодветниот учесник во МИПС, се појавува статус "Грешка" спрема соодветниот учесник, и апликацијата автоматски испраќа e-mail до учесниците чии податоци при споредбата не се согласуваат. E-mail-от се праќа на адресите кои се доставени од учесниците во МИПС на посебен образец даден во прилог.

Доколку соодветните податоци се исти, се јавува статус "Во ред" и овие податоци не може да се менуваат. Статусот "Во ред" се јавува секогаш во редиците каде се следните податоци за прилив и одлив:

- сметки на НБРМ (водечки број 100, без сметките на носителите на платен промет и трезорската сметка)
- трезорска сметка
- готовина
- внатрешен промет.

Во случај кога се појавува статус "Чека", тоа значи дека соодветниот учесник не пратил извештај и податоците не можат да се споредат.

На паѓачкото мени "Поправка на грешки" има две опции:

- "Промени грешни записи" и
- "Додај запис за претходен датум"

3.1. Промена на погрешни записи

За податоците кои се со статус "Грешка", има можност да се поправат на линкот "Промени погрешни записи" од паѓачкото мени "Поправка на грешки". Тука се појавуваат сите записи кои се грешно спарени со соодветниот учесник (со статус "Грешка") или записите кои не се спарени поради тоа што соодветниот учесник не пратил податоци (статус "Чека"). Записите со статус "Чека" и записите со статус "Грешка" може да се променат на линкот "Промени", или да се избришат на линкот "Бриши".

3.2. Додавање запис за претходен датум

Оваа опција од паѓачкото мени "Поправка на грешки" се користи доколку од предходен датум не е доставен податок. Притоа треба да се напише датумот во точен формат (дд.мм.гггг) и да се одбере учесникот во МИПС кон кој се приливите и одливите. Потоа се пополнуваат полињата со точните податоци.

4. ИНФО/ПОМОШ

Оваа опција се користи за информации и помош на корисниците додека се поврзани на апликацијата.

5. ДОСТАВУВАЊЕ НА ИНФОРМАТИВНИ ПОДАТОЦИ ЗА БАНКАТА

За да почне да работи и на секоја понатамошна промена, банката е должна да ги доставува следните податоци:

- корисничкото име за пристап до апликацијата,
- лозинката за апликацијата,
- списокот на телефонски броеви на банката од каде ќе пристапува и
- e-mail адреса за добивање на повратни податоци од апликацијата,

со специјално писмо - образец 10. Образец 10 е даден во прилог, а може да се подигне и на Интернет страните на Народна Банка на Република Македонија: www.nbrm.gov.mk .

Корисничкото име треба да биде помало од 10 алфанумерички латинични карактери, без празно место.

Лозинката треба да биде помала од 14 алфанумерички латинични карактери, без празно место.